

I dagarna går en liten våg av nyheter om önskemål att sänka momssatsen på kulturchecksundervisning.

Momsfrågan lägger jag mig inte i. Men som en bisak i nyhetsinslag ställs kulturcheck mot kulturskola. Här präglas nyhetsrapporteringen av haltande faktakoll och av bristande kultur- och bildningspolitisk insikt.

Kulturcheck är inte resultatet av en kulturpolitisk vilja, utan av en allmän vilja hos politiker att genomföra den ekonomi som stämmer bäst med deras ideologi, som jag tror är att med skattemedel finansiera företagande som inte kan klara sig av egen kraft. De påhejas av lobbyn för kulturcheck, en lobby vars devis är att man blir en tuffing av elgitarr men en tönt av blockflöjt (det har jag sett på en hemsida för kulturcheckslobbyister). Jag tycker att den som tror att valet av instrument avgör konstnärlig kreativitet inte är lämpad att undervisa i ett konstnärligt ämne.

Att ersätta kulturskolan genom att splittra upp den på en mängd små efemära aktörer inom kulturcheck är en uppgift som jag tror att få kommuner kan lyckas ro i hamn.

Idén att kulturskola skulle vara en förlegad verksamhet är gripen ur luften. En kulturskola undervisar i en mängd olika konstnärliga discipliner, som ibland samarbetar i gränsöverskridande projekt. Man väger inte genrer mot varandra, man bejaktar konstnärlig kreativitet. Man häftar inte konstnärliga verktyg som t.ex. musikinstrument till personlighetstyper, kön eller annat ovidkommande. En kulturskola står för långsiktighet. Den binder ihop generationer (mormor har gått där?). Den läggs inte plötsligt ner. Lärarna är högt utbildade. Musiklärarna har ofta en flerårig musikhögskoleutbildning i botten. En superutbildning som ger kunskap att undervisa elever från prova-på-lek i småbarnsåldern upp till högskolenivå på ifrågavarande instrument.

Det är självklart att det finns kulturskolor som inte fungerar så bra som man kunde önska, beroende på de förutsättningar som givits från politiskt håll eller på något annat. Det är lika självklart att det bedrivs en del högkvalitativ undervisning under kulturcheckens hatt och som i enstaka fall tillför kulturundervisningen något så unikt att kommunen borde möjliggöra verksamheten oaktat vad som också finns att tillgå.

När kulturministern pratar om kulturchecksverksamhet som om det vore ett normalt privat företagande som står på egna och av samhället önskade ben har hon fel. Normalt företagande står på egna ben, inte på skatteben.

Offentliga verksamheter drivs för att folket tror att de är bra för samhället trots att de inte tycks locka företagare att driva dem, d.v.s. ingen har hittat vinstmöjligheter. Dessa verksamheter är kostnader för samhället. Det man får för utgiften mäts inte i kortsiktig ekonomisk vinst (ibland finns en mer långsiktig ekonomisk vinst, men vanligen inte av det slag som landar på någon enskild näringsidkare).

När riksdagspolitiker som Emma Ahlström Köster (m) i kulturcheckslobbyns anda säger att det behövs serveras fler alternativ och att det finns många duktiga musiker därute som vill dra igång (offentligfinansierade) privata musikskolor, undrar jag om samhället ångrar att kulturskolornas musiklärare utbildades så bra. Jag undrar också varför de där musikerna vill starta musikskolor. Är de arbetslösa?

I kulturskolan är många av musiklärarna välanlitade musiker som allmänheten känner igen från nobelfester, melodifestivaler och andra evenemang. I kulturskolan finner man också många lärare som inte är så aktiva i sitt eget offentliga utövande av den disciplin de undervisar i. Nästan undantagslöst råder hög skicklighet inom det egna utövandet av det ämne man lär ut. Gemensamt för nästan alla lärare i kulturskolan är att de har relevant utbildning för den undervisning som ska bedrivas.

Jag tycker att kulturskola är en fantastisk uppfinning som är för bra för att avstå från. Det hade jag tyckt även om jag var mer höger än vad jag är idag (vilket jag f.ö. har varit). Är detta då enbart en sakpolitisk fråga? Nej, det är fråga om kultur- och bildningssyn. Alltså en stor fråga.

Dicken Hedrenius, den 6 mars 2024